

*รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ

ธัญญาญจน์ ภาสตรโจน์^{1*} อุดมพันธุ์ พิษณุประเสริฐ² จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์³

¹⁻³หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: Thunyakarn.p@gmail.com.Tel. 0801717426

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 263 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การสื่อสารดิจิทัล ความเป็นผู้นำดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ความสามารถในการใช้ดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบ โดยการยกร่างรูปแบบจากการศึกษาในระยะที่ 1 และตรวจสอบรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเด็นการสนทนา สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการสร้างรูปแบบ พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีดำเนินการของรูปแบบ การประเมินผลของรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ส่วนผลการตรวจสอบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครู รวม 21 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา

*

Received: 2025-11-18, Revised: 2026-01-15, Accepted: 2026-01-19

Digital Leadership Development Model for School Administrators Under the Office of the Primary Education Area in Sisaket Province

Thunyakarn Pasatarote^{1*} Udompun Pitprasert² Jittimaporn Sihawong³

¹⁻³Master of Education Program in Educational Administration, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Thunyakarn.p@gmail.com. Tel. 0801717426

ABSTRACT

This research aims to develop a model for developing digital leadership skills among school administrators, divided into three phases: Phase 1: Studying the current situation, desired situation, and needs. The sample group consisted of 263 school administrators. The research instrument used was a questionnaire. Data was analyzed using descriptive statistics including percentages, means, standard deviations, and the needs index. The research findings revealed that 1) the current and desired conditions, overall, were at the highest level, while the needs, ranked from most to least important, were as follows: Digital communication, digital leadership, building a digital culture, digital literacy, digital vision. Phase 2: Design and Verification. This involves drafting a design based on the study in Phase 1 and having the design reviewed by 12 experts. The research instrument used was a questionnaire containing discussion topics. The statistical methods employed included mean, standard deviation, and content analysis. The results of model construction revealed that the model consists of five components: the principles of the model, the objectives of the model, the methods of implementation of the model, the evaluation of the model, and the conditions for the model's success. The review results showed that the model was suitable. Phase 3, evaluating the model, involved a target group of school administrators, heads of academic affairs, and teachers, totaling 21 people. The tools used were model evaluation forms, statistical methods including mean, standard deviation, and content analysis. The evaluation results showed that the model was highly feasible and useful.

Keywords: Development Model; Digital Leadership; School Administrators.

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว "ยุคดิจิทัล" ได้เข้ามาเปลี่ยนโฉมทุกมิติของสังคม รวมถึงการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มุ่งเน้นการสร้าง "พลเมืองดิจิทัล" และการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำระดับสูงที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและนำการเปลี่ยนแปลงองค์กร จึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วนี้ ได้สร้างความท้าทายอย่างยิ่งต่อภาวะผู้นำแบบดั้งเดิม ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล (Digital Leadership) จึงมิใช่เพียงแค่การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเท่านั้น แต่หมายถึงความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) การบริหารจัดการทรัพยากรดิจิทัล การส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Digital Culture) และการนำพาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Literacy and Skills) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในโลกยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (Digital Era School Management) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องนำหลักการภาวะผู้นำยุคดิจิทัล (Digital Leadership) มาใช้ในการกำหนดทิศทาง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และการบริหารงานทั้งหมดของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของโลกยุคใหม่ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการหลักใน 6 มิติสำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล (Digital Vision and Strategy) ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ชัดเจนว่าสถานศึกษาจะใช้เทคโนโลยีอย่างไรในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อผู้เรียนในอนาคต พร้อมทั้งจัดทำแผนกลยุทธ์ดิจิทัลที่บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับทุกส่วนขององค์กร 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Infrastructure and MIS Development) เป็นการจัดการด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายเป็นรากฐานสำคัญ ผู้บริหารต้องจัดหาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เสถียรและเพียงพอต่อการใช้งานทั้งในห้องเรียนและสำนักงาน 3) การปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน (Curriculum and Pedagogical Reform) ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบและดำเนินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต 4) การพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากร (Staff Digital Competency Development) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้งานดิจิทัลของครูและบุคลากรทุกคน เพื่อให้สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน 5) การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making) ในยุคดิจิทัล ข้อมูลกลายเป็นทรัพย์สินที่มีค่า ผู้บริหารต้องใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศที่จัดเก็บในระบบ MIS หรือ LMS มาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ แทนการตัดสินใจจากประสบการณ์หรือความรู้สึก และ 6) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัลและธรรมาภิบาล (Digital Culture and Governance) ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศและค่านิยมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงานร่วมกันผ่านช่องทางดิจิทัล และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล มีความสำคัญและจำเป็นพื้นฐานที่ขาดไม่ได้สำหรับองค์กรใด ๆ ที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านสู่โลกดิจิทัลอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การนำการเปลี่ยนแปลงและสร้างวิสัยทัศน์ในโลกที่ไม่หยุดนิ่ง เนื่องจากเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์กรให้ปรับตัวและอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำในยุคนี้มิได้เป็นเพียงผู้ดูแลการดำเนินงานแบบดั้งเดิม แต่ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ชัดเจน โดยชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีจะช่วย

ยกระดับประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่องค์กรได้อย่างไร หากปราศจากภาวะผู้นำที่เข้าใจเทคโนโลยี องค์กรจะเสี่ยงต่อการถูกคู่แข่งหรือสภาวะตลาดที่ขับเคลื่อนด้วยดิจิทัลแซงหน้าไปอย่างง่ายดาย 2) การขับเคลื่อนนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล คือ การสร้างสรรค์ นวัตกรรม ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความกล้าที่จะทดลอง ใช้เครื่องมือและกระบวนการใหม่ ๆ ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี เช่น การนำ Data Analytics มาใช้ในการตัดสินใจ หรือการประยุกต์ใช้ AI ในการทำงาน ผู้นำดิจิทัลจะสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัลที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ ความร่วมมือ และความผิดพลาดจากการทดลอง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในยุคนี้ การจัดการความเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยทักษะของผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ (Motivation) และความเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากรในการปรับใช้เทคโนโลยี 3) การพัฒนาบุคลากรและศักยภาพดิจิทัลในบริบทของการศึกษาหรือการทำงานทั่วไป ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับศักยภาพดิจิทัลของบุคลากร ผู้นำมีหน้าที่สำคัญในการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนา ทักษะดิจิทัลที่จำเป็น เช่น การใช้เครื่องมือออนไลน์, ความเข้าใจด้านความปลอดภัยไซเบอร์ ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งจะสามารถปิดช่องว่างทางดิจิทัลภายในองค์กร ทำให้มั่นใจได้ว่าทุกคนมีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติงานและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การบริหารจัดการความเสี่ยงและจริยธรรมดิจิทัล ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาพร้อมกับความเสี่ยงใหม่ ๆ เช่น ความปลอดภัยทางไซเบอร์ การรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล และประเด็นด้านจริยธรรมดิจิทัล ผู้นำยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนด ธรรมเนียมปฏิบัติ และนโยบายที่เข้มงวดเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงเหล่านี้ การสร้างความตระหนักและการกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ ถือเป็นภารกิจหลักของผู้นำในการดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความมั่นคงขององค์กรในสภาพแวดล้อมออนไลน์ (Westerman, Bonnet, & McAfee, 2014)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ เนื่องจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีความหลากหลายทั้งในด้านขนาด ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน และความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นผู้นำที่เข้มแข็งด้วยวิสัยทัศน์ทางดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดทิศทาง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการบริหารทรัพยากรและการสื่อสารในยุคสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัลจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษเผชิญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการนำพาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศทางดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกันสูงทั้งในด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เช่น อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ และความพร้อมของบุคลากร ทำให้ผู้บริหารขาดความสามารถในการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อลดช่องว่างนี้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารจำนวนไม่น้อยยังคงประสบปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ดิจิทัลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ส่งผลให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนและการบริหารงานเป็นไปอย่างกระจัดกระจาย ขาดการบูรณาการ และไม่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมองค์กรได้ตามหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการใช้ข้อมูลดิจิทัลเพื่อการตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนของผู้บริหารยังอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในยุคที่ข้อมูลมีบทบาทสูงสุด (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ, 2568)

จากปัญหาและความท้าทายดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ คือ การมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจะช่วยให้ในการกำกับดูแลและส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่เข้มแข็งเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความยืดหยุ่นและความต่อเนื่องในการจัดการศึกษา และการพัฒนาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้การบริหารงานธุรการลดลง และเกิดเวลาสำหรับครูในการพัฒนาการสอนมากขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลยังเป็นการสร้าง "ตัวแบบ" ที่สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่อย่างยั่งยืนและครอบคลุม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 843 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 843 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 263 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินรูปแบบ จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การสร้างและการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
4. ขอบเขตของเนื้อหา

4.1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำคติดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำดิจิทัล 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) การบริหารจัดการโครงสร้าง 4) ความสามารถในการใช้ดิจิทัล 5) การสื่อสารดิจิทัล และ 6) การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล

4.2 องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

4.3 การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำคติดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และ 4) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในสองลักษณะ คือ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

6.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

6.1.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง รับและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 263 ฉบับ ได้กลับคืนมา 263 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง รับและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 21 ฉบับ ได้กลับคืนมา 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

6.2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้ทำการสัมภาษณ์ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100

6.1.2 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่วมสนทนากลุ่ม และนำเสนอร่างรูปแบบภาวะผู้นำคติดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ในการวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำคติดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำคติดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสื่อสารดิจิทัล ความเป็นผู้นำดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ความสามารถในการใช้ดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการบริหารจัดการโครงสร้าง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ

2.1 ผลการสร้างรูปแบบ พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ ได้แก่ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลและหลักธรรมาภิบาล
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิธีดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอบข่ายของการพัฒนา ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล ด้านการบริหารจัดการโครงสร้าง และด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล

3.2 วิธีการพัฒนา ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ผ่านการเข้าสังคม และเครือข่าย ระบบพี่เลี้ยงและการสอนงาน และการเรียนรู้ภาวะผู้นำแบบออนไลน์

4. การประเมินผลของรูปแบบ ประเมินประสิทธิผลและความพึงพอใจ

5. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ การเปิดรับความคิดใหม่ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบ พบว่า ผลการตรวจสอบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม

3. ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนารูปแบบ พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นด้านการสื่อสารดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด สาเหตุเพราะการสื่อสารมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา ทำให้การสื่อสารภายในองค์กร เช่น การแจ้งข่าวสาร การประชุม และการส่งข้อมูลมีความรวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยขวัญภา นามแก้ว (2565: 73) พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล การเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล การบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการสื่อสารและสร้างเครือข่ายผ่านสื่อดิจิทัล สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของขวัญภา นามแก้ว (2565: 73) ได้ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษาและครู จำนวน รวม 342 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย (1) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (2) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล (3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล (4) ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล (5) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และ (6) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายผ่านสื่อดิจิทัล และ 2) แนวทางการพัฒนา มี 6 ด้าน 23 แนวทาง และด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินาฏ ภารพิกตร์ (2567: 91) ได้ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น และ 2) แนวทางการพัฒนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ (1) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ (2) ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลด้านการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (3) ด้านดิจิทัลด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล (4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และ (5) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 6 ด้าน มีแนวทางการพัฒนาด้านละ 3 แนวทาง รวมทั้งหมด 18 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบ พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ มี 2 หลักการ คือ หลักการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัล เน้นการสร้างความสามารถและทักษะในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และหลักธรรมาภิบาล เป็นการสร้างความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถป้องกันและแก้ปัญหาการจัดการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การบริหารจัดการโครงสร้าง ความสามารถในการใช้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 4) การประเมินผลของรูปแบบ ประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ผสมผสานกับความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550: 63) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ ให้และสอดคล้องกับงานวิจัยของทินกร วิจิตพันธ์ และสุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2566: 122) ได้ทำการศึกษา เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ

ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนเอกชน จำนวน 152 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน 2) สร้างรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4) ประเมินรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 วิสัยทัศน์ผู้นำยุคดิจิทัล 2) รูปแบบฯ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ผู้นำยุคดิจิทัล ทักษะดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ การสร้างแรงจูงใจ การทำงานเป็นทีม สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3) คะแนนประเมินความรู้หลังการเข้าร่วมพัฒนา สูงกว่าคะแนนประเมินความรู้ก่อนการเข้าร่วมพัฒนา ระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 4) รูปแบบด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดโดยรูปแบบดังกล่าวนำไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพในทุกสังกัดต่อไป

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการอย่างเป็นระบบระเบียบ ใช้วิธีการที่เหมาะสม ทำให้รูปแบบเป็นไปตามแนวความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holders) ในการใช้รูปแบบที่มีความเห็นว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสมกับแนวทางพัฒนารูปแบบไม่มีผลกระทบต่อการนำรูปแบบไปใช้ และความเป็นไปได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสู่การปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า และความเป็นประโยชน์จากผลของการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ไปดำเนินการใช้แล้วเกิดผลที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมกับการนำไปใช้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา วรรณศรี (2564: 85 ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน 1) ศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของภาวะผู้นำ แล้วตรวจสอบความเหมาะสมของคุณลักษณะของภาวะผู้นำโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 324 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ 3) สร้างรูปแบบ โดยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ และตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และ 4) ประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เครื่องมือวิจัย แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะทางเทคโนโลยี ความฉลาดทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรม การจัดการองค์กรทั้งระบบ 2) รูปแบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบหลัก การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ และ

3)การประเมินรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรจง วันทา (2566: 98) ได้ศึกษา เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสนธิ์ วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 159 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน 2) สร้างรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน 4) ประเมินรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 การกล่าคิดสร้างสรรค์ 2) รูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการพัฒนา การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3) คะแนนประเมินความรู้หลังการเข้าร่วมพัฒนาสูงกว่าคะแนนประเมินความรู้ก่อนการเข้าร่วมพัฒนา ระดับพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 4) ด้านความเป็นประโยชน์รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลในสถานศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสื่อสารดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ชุดข้อมูลและแนวทางที่เป็นรูปธรรมสำหรับนำไปออกแบบและกำหนดนโยบายโครงการการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำด้านการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้ถึงการมีวิสัยทัศน์ มีทักษะ ความสามารถเทคโนโลยีรอบด้านในการบริหารงานที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างแรงจูงใจในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทันต่อสถานการณ์โลกวิถีใหม่ สามารถประยุกต์และบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมอันดีงามและการสร้างบรรยากาศให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้บนโลกยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย คุณลักษณะหรือพฤติกรรม 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเป็นผู้นำดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้งานดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลอย่างมืออาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร สามารถปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงแรงบันดาลใจ การให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการทดลองและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในยุคดิจิทัลให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ สามารถออกแบบวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับพันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ในการบริหารร่วมกับบุคลากรไปสู่การปฏิบัติ และใช้แผนปฏิบัติการเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้คำแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างแรงบันดาลใจ สร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอยู่เสมอ และกระตุ้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างหลากหลาย รวมถึงสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป จุดเด่น จุดด้อย ภาพรวมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์เพื่อขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กร

3. ด้านการบริหารจัดการโครงสร้าง หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานการใช้ดิจิทัลภายในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถใช้และเข้าถึงดิจิทัลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีความปลอดภัยต่อการใช้งาน สนับสนุนครูและบุคลากรให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างเหมาะสมตอบสนองชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงาน พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล สู่เครือข่ายสังคมออนไลน์ พร้อมทั้งสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4. ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ดิจิทัลในการทำงานและการบริหารจัดการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ รู้จักสิทธิและเสรีภาพในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้ข้อมูลและถ้อยคำที่เหมาะสมอย่างสร้างสรรค์ ใช้เครื่องมือดิจิทัลและประยุกต์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายของสถานศึกษา ผลักดันให้บุคลากรสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการสร้างฐานข้อมูลขององค์กรบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความคิดสร้างสรรค์ในการวิเคราะห์เนื้อหาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพ รวมถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้จัดเก็บ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้วัดผลและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5. ด้านการสื่อสารดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการมีทักษะด้านการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลและประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อดิจิทัล สามารถสร้างแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างที่ดีในการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถโน้มน้าว จูงใจ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนครูและบุคลากร การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย สะดวก รวดเร็ว สามารถเลือกใช้รูปแบบในการสื่อสารและการนำเสนอด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ ตลอดจนสามารถสร้างเครือข่ายการสื่อสารดิจิทัลทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

6. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นวัฒนธรรมภายในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุน

ส่งเสริม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ สามารถสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างวัฒนธรรมในการทำงานและบรรยากาศในสถานศึกษาบนสังคมเครือข่ายดิจิทัล เพิ่มขีดความสามารถให้บุคคลสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการใช้ การสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำสื่อดิจิทัลมาปรับใช้และบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีทักษะ รู้เท่าทันสื่อ มีความรอบคอบ ระมัดระวัง มีความรับผิดชอบต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ขวัญภา นามแก้ว. (2565). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *การบรรยายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)*.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ. (2568). *แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2565 - 2569*.
- Westerman, G., Bonnet, D., & McAfee, A. (2014). *Leading digital: Turning technology into business transformation*. Harvard Business Review Press.